

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)
และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต

ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วง
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)
และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต

ของ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายอน กาจกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการ

นายเฉลา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายณรงค์ อ่อนสอาด
กรรมาธิการ

นายพิศาล มาณวพัฒน์
กรรมาธิการ

พลเอก สลีน ทองภักดี
กรรมาธิการ

นางสุนิ จีงวิโรจน์
กรรมาธิการ

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
กรรมาธิการ

นายทรงเดช เสมอคำ
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุริกิจบวร
กรรมาธิการ

นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์
กรรมาธิการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ ๓) ๐๐๑๙/(ร ๒๙)

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่
ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคาร
ที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนา
การศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่
ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการการให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน
โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม
จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายอน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายกูรติสภ์ จันทร์ศรีชวาลา	กรรมการ
๑๒. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	กรรมการ
๑๓. นายณรงค์ อ่อนสอาด	กรรมการ
๑๔. นายพิศาล มาณวพัฒน์	กรรมการ
๑๕. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๖. นางสุนี จิงวิโรจน์	กรรมการ

อนึ่ง เมื่อวันพุธ...

อนึ่ง เมื่อวันพุธที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ นายgurติสส์ จันทร์ศรีชวาลา ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน เป็นกรรมการสามัญ ในคณะกรรมการการศึกษา แทนตำแหน่งที่ว่าง และมีมติตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการการศึกษาเพิ่ม ๓ ตำแหน่ง ได้แก่

๑. นายทรงเดช เสมอคำ
๒. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร
๓. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์

ต่อมา เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ นายชาญวิทย์ ผลชีวิน ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา จึงส่งผลให้ปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายดวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อากาศ ญ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลิม พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายณรงค์ อ่อนสะอาด	กรรมการ
๑๒. นายพิศาล มาถนอมพัฒน์	กรรมการ
๑๓. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๔. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๕. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๖. นายทรงเดช เสมอคำ	กรรมการ
๑๗. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๘. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุม วุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรณนี ปินตาวงศ์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๘

นพรินทร์ พิมพ์
อำพรณนี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ
ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการศึกษา ตามคำสั่งที่ ๑๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	อนุกรรมการ
๔. นายพันธุ์ศักดิ์ โรจนากาศ	อนุกรรมการ
๕. นายบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	อนุกรรมการ
๖. นายสัมพันธ์ เย็นสำราญ	อนุกรรมการ
๗. นางสาวชมพูนุช บัวบังศรี	อนุกรรมการ
๘. นายเฉลิมกิตต์ กวินทร์วัฒน์	อนุกรรมการ
๙. นายสถิต สำราญสุข	อนุกรรมการ
๑๐. นายคม แร่งสูงเนิน	อนุกรรมการ
๑๑. นางอร่ามศรี อาภาอตุล	อนุกรรมการและเลขานุการ

(ข)

๑๒. นายนพรินทร์ ไทยถาวร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายเฉลา พวงมาลัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. รองศาสตราจารย์เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โยธิน ศรีโสภาก	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. รองศาสตราจารย์จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายเศรษฐศิษฏ์ ญวงศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นายธเนศ เสงี่ยมศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. นางณัทภัสสร สนั่นไหว	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. นายวรรณมงคล ศิลาประเสริฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๒. ศึกษาและติดตามการดำเนินนโยบาย งบประมาณ แนวทางและกระบวนการ ในการส่งเสริมการสนับสนุน การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา และการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการอาชีวศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้ กฎหมาย ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการศึกษามอบหมาย เพื่อนำผล การพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงและสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การการสะท้อนปัญหาจากสื่อมวลชน และนักวิชาการผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนั้น จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นดังกล่าว รวม ๔ ครั้ง ดังนี้

- การประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๙/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

๒.๒ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อบังคับ/นโยบาย/ยุทธศาสตร์

- ๑) ข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

(ค)

- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐.
- ๓) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)
- ๔) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูป
การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๕) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน)
- ๖) นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓
(โดยนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
หลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และ
โรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต” โดยคณะกรรมการได้พิจารณาขอหมายให้คณะ
อนุกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณาศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โรคอุบัติใหม่ที่เกิด
จากเชื้อไวรัสในอนาคต

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม

คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการ
บริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต” ซึ่งคณะอนุกรรมการการ
อาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการ
พิจารณาศึกษาดังกล่าวพร้อมข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามรายงานทำยนี้
เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณา รวมทั้ง
ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการแล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
และประชาชนสืบไป

(นายอนัน กาจระโทก)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

การพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทวิเคราะห์ด้านการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงหรือการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ ที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานของหลักสูตรอาชีวศึกษา ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่อาจก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ รวมทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของประเทศ การวางแผนในการพัฒนา กำลังคนให้สามารถรองรับการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เดินหน้าไปได้ ซึ่งจะต้องมีการทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนในการผลิต และพัฒนากำลังคนในภาพรวมของประเทศ และเนื่องจากการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อฝึกอาชีพให้ผู้เรียนได้มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ โดยจะต้องจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานสำคัญ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนทั้งการจัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการจัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live) สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษานั้น ก็ยังคงเป็นปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงดิจิทัลหรืออุปกรณ์ดิจิทัลอยู่มาก และความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น อาทิ ความเหลื่อมล้ำระหว่างนักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้กับนักศึกษาที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ แต่หากพิจารณาให้ลึกไปกว่านั้น ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีเพียงเท่านั้น แต่เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีองค์ประกอบและโครงสร้างต่าง ๆ มากมายที่ซับซ้อนวุ่นวายและซับซ้อนมาก อีกทั้งนักศึกษาอาชีวศึกษาถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนชั้นสอง เป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ จึงต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สร้างปัญหามากมายให้สังคม เช่น การยกพวกเข้าทำร้ายร่างกายกัน ซึ่งกรณีนี้ยิ่งจะเป็นการซ้ำเติมระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้ตกต่ำลงจากเดิมอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษานั้น ควรจัดการศึกษาแบบ Onsite เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการนำเสนอของครูผู้สอนโดยตรง ในลักษณะการเห็นหน้าเห็นตาโต้ตอบสอบถามคุยกันได้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และในขณะเดียวกันครูผู้สอนอาจจะใช้ระบบการจัดการศึกษาในแบบ Online หรือแบบ On-Air ผสมผสานกันไปในการจัดการศึกษาบางรายวิชาที่ไม่มีความเข้มข้นในเนื้อหาก็ได้ เพื่อช่วยลดความแออัดของผู้เรียนในการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในแบบ Online หรือแบบ On-Air นั้น เป็นเครื่องมือและเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการช่วยอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้เข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้ในอีกทิศทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น เนื่องจากจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษา แต่ละชั้นปีในแต่ละสาขาวิชา มีจำนวนนักศึกษาไม่มากเหมือนกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การนำมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) นั้น สามารถทำการปรับสภาพห้องเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ทันที โดยเฉพาะในห้องเรียนที่ใช้เรียนในรายวิชาสามัญ แต่ในส่วนของรายวิชาที่ฝึกงาน หรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่จะแบ่งส่วนห้องปฏิบัติงานหรือโรงฝึกงานออกเป็นพื้นที่ในการเรียนภาคทฤษฎี ทำให้เกิดความแออัดของจำนวนนักศึกษา ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนที่มีความแตกต่าง กับการจัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ ด้วย โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและบริบทตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดและรอบคอบ เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติที่จะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

หลักการและแนวทางสำคัญที่นำไปสู่ทางออกในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตนั้น สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

- **กรณีที่ไม่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดเชื้อไวรัสชนิดอื่น** สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งและทุกพื้นที่ต้องจัดการศึกษาในรูปแบบ Onsite เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้ทันที คือ เห็นหน้าเห็นตาและสามารถโต้ตอบสอบถามคุยกันได้ เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะเต็มรูปแบบตามหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และการฝึกภาคปฏิบัติหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาและสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ มีคุณสมบัติและมีคุณภาพที่สอดคล้องตามที่หลักสูตรกำหนด

- **กรณีที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดเชื้อไวรัสชนิดอื่น** สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ต้องหาแนวทางและวิธีการที่หลากหลายในการจัดการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบ Onsite ควบคู่ไปกับรูปแบบ On-Air และแบบ Online โดยที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจบูรณาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมและความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันด้วย ในส่วนนี้จึงมีประเด็นความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนี้ อันนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีนโยบายที่ให้อิสระแก่สถานศึกษา อาชีวศึกษาในสังกัด ได้พิจารณากำหนดวันในการเปิดสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะเปิดสอนจะต้องมีความพร้อมทั้งในส่วนของครูผู้สอน นักศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสอน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงความพร้อมของสถานประกอบการที่จะรองรับการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษา การมีนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษามีอิสระในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต จะส่งผลให้การกระจายอำนาจสมบูรณ์มากขึ้น

๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ภายหลังจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตให้มีความชัดเจน ครอบคลุมรอบด้าน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งเดียวสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้หลายวิธี เช่น สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งเดียวสามารถใช้ เลือกลง หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทั้งแบบ Onsite แบบ Online และแบบ On-Air ตามความพร้อม ความจำเป็นและความเหมาะสม

๔) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบและสนับสนุนการดำเนินงานในภาพรวมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ กำหนดบทบาท หน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้ชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติ ทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal)

๕) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรจัดทำหลักสูตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ที่เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและผู้เรียนเป็นลำดับแรก

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหาโปรแกรมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดอบรมการใช้งานโปรแกรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรม Cisco Webex Meetings, Microsoft Teams, Zoom, Google Classroom, ซึ่งสามารถบันทึกการสอน นำเสนอข้อมูลไปยังหน้าจอเครื่องอื่น และส่งไฟล์เอกสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการจัดการเรียนรู้ Online และจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) ผ่านเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ โดยที่ครูผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์เป็นรายวิชาตามที่ได้ขอใช้ระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผ่านสื่อ การจัดทำแบบฝึกหัด ส่งการบ้าน และการจัดสอบออนไลน์ เช่น ระบบจัดการเรียนการสอน Modular Object - Oriented Dynamic Learning Environment (Moodle)

๘) ครูผู้สอนต้องจัดการศึกษาให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาที่หลักสูตรรายวิชาที่กำหนด ไม่ว่าจะจัดการเรียนในรูปแบบใด แต่ต้องคำนึงถึงผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญ

๙) เพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้ตระหนัก ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ครูผู้สอนจึงควรบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันผลิตหน้ากากผ้า และ Face Shield สำหรับแจกจ่ายให้นักศึกษาอาชีวศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกคน ผลิตเจลแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้นมากกว่า ๗๐% สำหรับใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผลิตอุปกรณ์สำหรับกดเจลแอลกอฮอล์โดยใช้เท้า หรืออื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนวิกฤติจากการระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวสู่การสร้างโอกาสในการฝึกวิชาชีพโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่มีสู่การปฏิบัติแล้ว อาจนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับสถานศึกษาและตนเองได้เช่นกัน

๑๐) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องบูรณาการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Onsite และ Online พร้อมกันไป โดยตระหนักถึงความสำคัญของ “การใช้หลักสูตรเดียวกัน วัตถุประสงค์และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะครบถ้วนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด” คือ มุ่งไปยังพฤติกรรมที่ผู้เรียนโดยตรง ยึดความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลัก เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้เรียนจะมีทักษะและความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม แล้วจึงออกแบบว่าควรใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดไว้ว่าให้หลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นเป็นแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

๑๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ หรือแบบ Onsite ควรมีการกำหนดมาตรการก่อนเปิดเรียน มาตรการระหว่างเปิดเรียน และมาตรการหลังเปิดเรียน โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ดังนี้

มาตรการก่อนเปิดเรียน

(๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องทำการสำรวจความพร้อมของครูผู้สอน นักศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสอน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงความพร้อมของสถานประกอบการที่จะรองรับการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษา

(๒) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ จัดบอร์ดเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตเพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับรู้และเข้าใจอันตรายที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต รวมทั้งแนวทางในการป้องกันเชื้อไวรัสดังกล่าวนี้เมื่อต้องอยู่กับกลุ่มคนจำนวนมาก และการใช้ชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัส

(๓) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดทำคู่มือในการปฏิบัติตนของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในขณะที่เข้ารับการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งในสถานศึกษาและในสถานประกอบการ พร้อมประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทุกคนได้รับทราบและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

(๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน จัดเตรียมสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร พื้นที่สนทนาการ โดยใช้มาตรการ Social Distancing ให้มีระยะห่าง ไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ระหว่างบุคคล พร้อมทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนทั่วบริเวณ

(๕) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องทำความสะอาดสถานที่โดยรอบ ทั้งอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร โตะ เก้าอี้ ที่นั่ง อุปกรณ์ เครื่องมือ พื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ และจุดเสียงทุก ๑ - ๒ ชั่วโมง หรือทุกครั้งที่เกิดเรียนด้วยน้ำยาทำความสะอาดที่ได้มาตรฐาน และฆ่าเชื้อโรคตามหลักวิชาการ และต้องมีการทำความสะอาดพื้นที่ภายใน สถานศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกครั้งก่อนเปิดเรียนอย่างต่อเนื่อง

(๖) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องกำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของครู นักเรียน และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกรายและทุกครั้ง

(๗) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีจุดบริการทำความสะอาดมือและมีการจัดเตรียม สบู่ล้างมือ แอลกอฮอล์เจล บริเวณทางเข้าประตูสถานศึกษา ห้องเรียน บริเวณอาคาร ห้องน้ำ หรือ สถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง

(๘) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ รวมทั้งมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของสถานศึกษาแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

(๙) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำมาตรการป้องกัน โรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ รวมทั้ง การสังเกตอาการ และอื่น ๆ ที่จำเป็น

(๑๐) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดทำแผนการเรียนการสอนให้มีความรัดกุม ทั้งแผนการเรียนการสอนภาคทฤษฎีที่จัดการเรียนในสถานศึกษา และแผนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพที่สนใจในสถานประกอบการ ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษา จะต้องประสานไปยังสถานประกอบการที่มีนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงานอยู่ เพื่อทำความเข้าใจและเตรียม ความพร้อมรองรับการเข้าฝึกงานของนักศึกษา โดยเน้นมาตรการต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขและ มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิต รูปแบบใหม่ (New Normal)

มาตรการระหว่างเปิดเรียน

(๑) การเดินทางมาไปกลับระหว่างบ้านพักและสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือ การเดินทางไปกลับระหว่างบ้านพักและสถานประกอบการเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น นักศึกษา อาชีวศึกษาทุกคนจะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยในขณะที่อยู่บนรถโดยสารตลอดเวลา ยึดแนวทางการ ป้องกันเชื้อโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๒) นักศึกษาอาชีวศึกษา ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาในขณะที่เข้าเรียน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

(๓) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการต่าง ๆ ต้องสวม ใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา หรือบางกรณีอาจใช้ Face Shield แทนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน

ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องยึดแนวทางการป้องกันเชื้อโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๔) ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกคน หรือแม้แต่ผู้มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกคน ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ขณะที่อยู่ภายในพื้นที่บริเวณสถานศึกษาตลอดเวลา

(๕) บุคคลทุกคนที่จะเข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ณ จุดคัดกรองที่ประตูทางเข้าสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในกรณีที่พบผู้มีอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา หรือมีอาการไข้ ไอ จามมีน้ำมูก หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ จะไม่อนุญาตให้เข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษา และมีการบันทึกข้อมูลเก็บไว้

(๖) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศ เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี จัดภูมิทัศน์โดยรอบสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้

(๗) เพิ่มความเข้มข้นในการทำความสะอาดภายในสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ โรงอาหาร เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำหลังเลิกเรียนทุกวัน หากจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ร่วมกันต้องทำความสะอาดก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง

(๘) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรงดการประชุมหรือจัดกิจกรรมที่เป็นการประชุมกลุ่มของคนหมู่มาก งดกิจกรรมกีฬาทุกประเภทที่ต้องสัมผัสตัวกับผู้ร่วมแข่งขัน หรือกีฬาประเภทที่ต้องแข่งขันเป็นทีม

(๙) นักเรียน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรจะต้องมีขวดน้ำ/กระติกน้ำของตนเอง เพื่อความสะดวกและเป็นแนวทางหนึ่งในการลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

(๑๐) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรจัดเวลาในการพักรับประทานอาหารกลางวันให้นักศึกษาที่เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้สลับเวลาพัก และให้เวลาในการพักกลางวันเหลื่อมกัน โดยควรแบ่งช่วงการพักออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๑๐.๓๐ น. ๑๑.๓๐ น. และ ๑๒.๓๐ น. เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเน้นมาตรการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) เป็นสำคัญ

มาตรการหลังเลิกเรียน

(๑) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เมื่อเลิกเรียนแล้วให้รีบเดินทางกลับบ้านพักในทันที โดยการดำเนินชีวิตประจำวันจะต้องยึดแนวทางการป้องกันเชื้อโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๒) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการต่าง ๆ จะต้องเดินทางกลับบ้านพักทันทีหลังเลิกงานตามเวลาปฏิบัติงานของสถานประกอบการ หรือหากภารกิจยังไม่แล้วเสร็จ และจะต้องอยู่ปฏิบัติงานต่อก็ให้ปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันเชื้อโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกัน

(๓) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตของสถานศึกษา และรายงานการติดตามผลให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาทราบเป็นประจำทุกวัน

คำนำ

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งปัญหาวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง รวมถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างคนเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ รวมทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของประเทศ การวางแผนในการพัฒนากำลังคนให้สามารถรองรับการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชย์กรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ

รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตนี้ คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งจากเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทางด้านการศึกษา ข้อมูลข่าวสารจากการนำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้จากการพิจารณาศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญและมีคุณค่าต่อการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยดีและมีคุณภาพ

ขอขอบคุณอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้ช่วยระดมความคิดเห็นต่าง ๆ ขอขอบคุณฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเท่าที่มี และมุ่งมั่น ตั้งใจ ทุ่มเท เสียสละและมีความอุทิศหาเป็นที่ตั้ง อันส่งผลให้การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร)
ประธานคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๖)
คำนำ	(๗)
สารบัญ	(๘)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๓
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ	๔
บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐	๗
๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๙
๒.๓ นโยบายของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)	๑๕
๒.๔ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)	๑๘
๒.๕ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๘
๒.๖ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙)	๒๑
บทที่ ๓ แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ	๒๕
๓.๑ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กับแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	๒๕
๓.๒ บทวิเคราะห์ของนักวิชาการด้านการศึกษา ต่อสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)	๒๕
๓.๓ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๓๓
๓.๔ บทวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)	๓๕
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๔๓
๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๔๓
๔.๒ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	๔๔
บรรณานุกรม	๕๐

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) (CO = corona, VI = virus, D = Disease) เป็นเชื้อไวรัสที่สามารถก่อให้เกิดโรคทางเดินหายใจ หลังติดเชื้อบางรายอาจไม่มีอาการ หรืออาจจะมีอาการแต่ไม่รุนแรง คล้าย ๆ ไข้หวัดธรรมดา แต่อาจก่อให้เกิดอาการรุนแรงเป็นปอดอักเสบและเสียชีวิตได้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในประเทศไทย ทำให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและกระจายไปทุกภูมิภาคทั่วพื้นที่ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกิดสภาวะหยุดชะงักและไม่สามารถดำเนินภารกิจต่าง ๆ ได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ทั้งปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การท่องเที่ยว รวมถึงระบบการศึกษาก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เช่นเดียวกัน ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสดังกล่าว วงการการศึกษาทั้งในไทยและต่างประเทศ มีการนำระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เข้ามาปรับใช้ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้ภายใต้วิกฤติโรคระบาดนี้ ทั้งการสอนแบบสด หรือแบบ Onsite ที่นักเรียนนักศึกษาสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้ทันที คือ เห็นหน้าเห็นตาโต้ตอบสอบถามคุยกันได้ แต่การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้จำเป็นต้องจัดการศึกษาภายใต้มาตรฐานความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ยึดแนวทางและมาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัดด้วย ส่วนการสอนแบบวิดีโอ ที่เรียกว่าแบบ Online ผู้สอนสามารถอัดล่วงหน้าและผู้เรียนสามารถติดตามภายหลัง สำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดเรื่องการเรียนการสอนแบบ Onsite

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่อาจก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งยังเผชิญกับความท้าทายในการเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้ต้องเร่งพัฒนา เพิ่มทักษะ และมาตรฐานฝีมือแรงงาน ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ รวมทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของประเทศ การวางแผนในการพัฒนากำลังคนให้สามารถรองรับการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชยกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจ ต้องมีการทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนในภาพรวมของประเทศ เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนานโยบายต่าง ๆ ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้งในส่วนของการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

หลักการในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อฝึกอาชีพ ให้ผู้เรียนได้มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ โดยจะต้องจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานสำคัญ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้นและระดับกลางในทางเทคนิคในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี ได้นั้น กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องมีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาประเทศในช่วงปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ โดยที่การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับ การศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด แรงงาน โดยนำความรู้ ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ประกอบการ หรือประกอบ อาชีพโดยอิสระได้” และควรต้องคำนึงถึง สมรรถนะที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีในแต่ละอาชีพ เป็นไป ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานอาชีพ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษา ที่สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะและตอบสนองความต้องการของ สถานประกอบการและตลาดแรงงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังกล่าวแล้วนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ได้รับผลกระทบอย่างมาก เพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่เหมาะสมกับ การสอนแบบ Online แต่จำเป็นต้องสอนแบบ Onsite มากกว่า เพราะจะต้องมีการปฏิบัติการหรือการลงมือ ปฏิบัติในบางรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของสถานการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น ซึ่งกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา อย่างมาก แต่ก็ยังเป็นโอกาสดีที่การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังกล่าวเกิดขึ้น ในช่วงปิดภาคเรียนพอดี ซึ่งหากเกิดขึ้นในช่วงเปิดเรียนปกติอาจทำให้มีการแพร่กระจายเชื้อโรคไป มากขึ้น ทำให้ยากแก่การควบคุมและก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้ ดังนั้น ก่อนที่จะเปิดเทอมในภาคเรียน ที่ ๑ ปี ๒๕๖๓ ประเทศไทยจึงมีโอกาสมหาชนบทเรียนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัด การเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับและป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป อีกทั้ง หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆระดับทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

๒๐๑๙ (COVID-19) สามารถเดินหน้าไปได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมมากที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขและหลักการตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องของ Social Distancing และชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ต้องมีการให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวพร้อมกันไปด้วย และเพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรที่จะต้องมีการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางในการปรับปรุงหรือการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา ให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานของหลักสูตร

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ที่สอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงของประเทศ

๑.๒.๔ นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พร้อมจัดทำความเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ และยกเว้นเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอต่อวุฒิสภา และหน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงหรือการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานของหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งการจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางและมาตรการต่าง ๆ อันนำไปสู่การบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของประเทศในปัจจุบัน

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์ด้านการศึกษา กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน

๑.๔.๒ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๑.๔.๓ วิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอข้อมูลผ่านทางสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ บทสัมภาษณ์ บทวิเคราะห์ และความเห็นของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๔ นำข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา และวุฒิสภา พร้อมนำเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปขับเคลื่อนและดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ คณะกรรมาธิการได้รับทราบสภาพปัญหา อุปสรรค และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อระบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในส่วนของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

๑.๕.๒ ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นนโยบาย สนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการการศึกษา หลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ที่มีความยืดหยุ่น มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานหลักสูตร และสอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของประเทศในช่วงปัจจุบันและอนาคต

๑.๕.๓ ได้หลักการ แนวคิดและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการวางแผนและการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา หากเกิดกรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อต่าง ๆ ในลักษณะดังกล่าวนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคตข้างหน้า

๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ

สอศ.	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
หลักสูตรอาชีวศึกษา	หมายถึง	หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนด
COVID-19	หมายถึง	ไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสชนิดหนึ่งที่สามารถติดเชื้อได้ในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด ๖ สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ ๗ จึงถูกเรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โควิด-๑๙” (COVID-19)
Onsite Education	หมายถึง	การจัดการเรียนการสอนรูปแบบปกติทั่วไปในห้องเรียน สำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมและปลอดภัยจากการแพร่

Online Education	หมายถึง	<p>ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ภายใต้มาตรการ Social Distancing ของกระทรวงสาธารณสุข และศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่มีทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกันในแบบที่ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถามข้อสงสัยจากครูผู้สอนได้ตลอดเวลา ครูผู้สอนและผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</p> <p>การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในส่วนของเนื้อหาบทเรียน ทั้งข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และ Multimedia สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร</p>
On-Air Education	หมายถึง	<p>การจัดการกระบวนการเรียนรู้ผ่านโทรทัศน์ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือ DLTV (Distance Learning Television) ที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และถ่ายทอดสดการจัดการศึกษาตามหลักสูตรทั้งในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา ให้แก่สถานศึกษาในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน</p>
Social Distancing	หมายถึง	<p>การเว้นระยะทางกายภาพกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม หรือการอยู่ห่างจากคนอื่น ๆ ในสังคมเพียงพอที่จะทำให้เกิดการแพร่เชื้อของโรคน้อยลง หรือช้าลง เป็นหนึ่งในมาตรการลดการระบาดของโรคโควิด-๑๙ ซึ่งสามารถใช้ได้กับโรคอื่น ๆ ที่เกิดจากการติดเชื้อทางเดินหายใจ หรือจากการสัมผัสอื่น ๆ อีกด้วย อาทิ การยืนนั่งห่างกันอย่างน้อย ๑.๕ – ๒ เมตร การปิดโรงเรียน หรือตึกอาคารเรียน หันมาเรียนออนไลน์ การรวมตัวกันในสถานศึกษา ที่ทำงาน หรือสถานบันเทิง การเปลี่ยนระบบการทำงาน โดยใช้นวัตกรรมติดต่อทางโทรศัพท์ การปรับเวลาการทำงานให้ยืดหยุ่น หลีกเลี่ยงการเดินทางด้วยขนส่งที่มีคนหนาแน่น การลดความหนาแน่นในลิฟต์ การทำงานที่บ้านแทนที่จะทำที่ทำงาน (work from home)</p>

New Normal

หมายถึง

ทำให้ลดการเดินทางมาทำงาน การพบปะคนอื่นในที่ทำงาน ซึ่งเพิ่มทั้งโอกาสการรับและแพร่กระจายของเชื้อ เป็นต้น

ความปรกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งหมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปรกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

บทที่ ๒

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ด้วยวิสัยทัศน์ประเทศดังกล่าวนี้ เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ โดยการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ชาติในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาจะอยู่ในส่วนของ ๕ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ประกอบด้วย ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และ ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราทักแห่งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปรุงปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคน ในประเทศได้ในคราวเดียวกัน โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การเตรียมความพร้อมของประชากรทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะ

เปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรม มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ สมรรถนะ และประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ โดยวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๑) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

๑.๑) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะเจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

๑.๒) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๑.๓) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

๑.๔) สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่งบประมาณและเทคโนโลยี

๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

๒.๑) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

๒.๒) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing Appropriate process in education)

๒.๓) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) คือ การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ การผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาและระบบการศึกษาของไทยต้องได้รับการยอมรับว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปไว้ ๗ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ
โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นกลไกสำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ (ร่าง) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

๒) ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างสมดุลและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๓) คนไทยทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามความต้องการผ่านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัด และสามารถเทียบมาตรฐานสมรรถนะได้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

๔) การศึกษาไทยมีทิศทางและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถแข่งขันได้

๕) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับสูง เพื่อการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

เรื่องที่ ๒ การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไป และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึง และได้รับการดูแลและการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยงกันไต่ระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการทำงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเอกภาพ

๒) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับปรับเปลี่ยนกรอบคิด (Mindset) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรรค์ การเลี้ยงดูดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๓ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส ทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงเสริมสร้างพัฒนาครูและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ตลอดจนวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่นำไปใช้ได้จริงเพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

๒) บุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

๓) โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่เกื้อกูลอื่นที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานที่มีความยากลำบาก หรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยหรือห่างไกล

๕) ครูและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วนสามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางวิชาการได้อย่างเพียงพอ

เรื่องที่ ๔ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครู และอาจารย์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) มีแผนการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการของประเทศ (demand-side financing) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สนับสนุนทุนการศึกษา คัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในการผลิตครูเพื่อให้ผู้รับทุนเข้ารับการศึกษ เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของประเทศ

๒) ได้ครูสมรรถนะสูงและตรงตามความต้องการของประเทศ ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ทำให้บัณฑิตนักศึกษามีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

๓) ได้ครูอาชีพศึกษาที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาความรู้และทักษะ และสมรรถนะ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพด้วยระบบและวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมในการพัฒนาแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดารให้ได้รับความสะดวกในการพัฒนา

๕) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้รับ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ ประสิทธิภาพในการสอน และผลลัพธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดาร

๖) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณสมบัติ สมรรถนะ และความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และจัดหรือสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และ ประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการพัฒนาผู้ที่มีโอกาสจะได้รับการคัดเลือกหรือ สรรหาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ไม่ผ่านการประเมิน

๗) ให้ครูสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

๘) ให้ระบบงานในการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาภาครัฐ เป็นระบบ ที่มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสมเอื้อต่อ การบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ

เรื่องที่ ๕ การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) การจัดการศึกษาทุกระดับใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

๒) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นคนดีของสังคม มีวินัย และภูมิใจในชาติ

๓) มีระบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถประเมิน คุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีสัมฤทธิ์ผล และมีแนวทาง ในการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๔) สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาและมีระบบ ความรับผิดชอบทางการศึกษา (Educational Accountability) บนพื้นฐานสมรรถนะหลักของผู้เรียน

๕) สถานศึกษาระดับต่าง ๆ มีระบบคุ้มครองด้านความปลอดภัย สุขภาพ และ สวัสดิภาพอย่างเหมาะสม

๖) เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของ ภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ

๗) ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ

๘) ผู้เรียนที่จบการศึกษาอาชีวศึกษามีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง

๙) บัณฑิตในระดับอุดมศึกษามีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มการผลิตในสาขาที่ประเทศต้องการและลดการผลิตในสาขาที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

๑๐) สถาบันอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศไปในอนาคต ทั้งในด้านการพัฒนานคน การวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรม ตลอดจนทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในโลก หรือเป็นสถาบันที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑) ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนระดับอุดมศึกษา สามารถเข้าเรียนในสาขาที่ตนถนัด ได้อย่างเต็มศักยภาพ

๑๒) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณของรัฐในการสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ รวมถึงปรับปรุงธรรมาภิบาลในการจัดการระบบอุดมศึกษา และธรรมาภิบาลภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้การจัดการมีความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

๑๓) มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเป็นหน่วยงานงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่นเป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไรทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล

เรื่องที่ ๖ การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) สถานศึกษาของรัฐมีความเป็นอิสระและมีธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาครอบคลุมด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา

๒) ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่

๓) มีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ

๔) กระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างที่แบ่งแยกหน้าที่และอำนาจเพื่อรองรับรูปแบบใหม่ที่แยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุน ๆ (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (Operator) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาและมีบทบาท หน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เพื่อพัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform) ในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา สร้างคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ก้าวกระโดดทันกับพัฒนาการในโลกตามแผนยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายจำเพาะ ดังนี้

๑.๑) เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่และจะมีการสร้างขึ้นต่อไป ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งเป็นที่รวบรวมข้อมูลเพื่อการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว

๑.๒) เป็นกลไกในการรวบรวม คัดกรอง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงตลอดจนมีกลไกในการเข้าถึงและ คัดเลือกสิ่งที่ต้องการได้ด้อย่างง่าย

๑.๓) เป็นเวทีที่มีเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชน นำไปสู่การเปิด โอกาสให้ทุกคนเข้ามาเรียนซึ่งจะลดความเหลื่อมล้ำ และนำแหล่งข้อมูลสื่อการเรียนรู้ใหม่เข้ามาได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ตลอดตลอดจนเป็นเวทีที่มีการให้บริการเพื่อการเรียนรู้ (service) ต่าง ๆ

๑.๔) เพื่อเร่งรัดแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างเสริมคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล หรือผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความ จำเป็นพิเศษอันเป็นการสร้างพลังให้กับผู้เรียน ครู และโรงเรียน

๑.๕) เพื่อพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปรับ บทบาทให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator) โดยเน้นให้ผู้เรียนมีวิวิทาความรู้ในโลกแห่งความรู้อัน มากมายมหาศาลให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ ๒๑

๒) มีระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุม การจัดทำข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา

๓) คนไทยมีความฉลาดรู้ มีความเข้าใจ สามารถตัดสินใจและตอบสนองต่อ การใช้สื่อและระบบดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

การบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ (๑) ระยะ เร่งด่วน (๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ประเด็น ปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

๑) ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่นที่ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

๒) บุคเบิกนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการ ระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อน เรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของ สถานศึกษา

๓) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ และรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้ง สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์ความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและ ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับการจัดการศึกษา ในระดับต่าง ๆ

๔) สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้ และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

๕) จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครู ผ่านการจัดตั้งกองทุน หรือแผนงานเพื่อการผลิตและพัฒนาครูสำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ให้ตรงตามความต้องการของประเทศ ในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

๖) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว

๒.๓ นโยบายของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยเฉพาะนโยบายด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา มีเนื้อหาสาระตอนหนึ่งที่สำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑.๑) จัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อสร้างคนไทยที่มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพผ่านครอบครัวที่อบอุ่นในทุกรูปแบบ ครอบครัว เพื่อส่งต่อการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพสู่การพัฒนาในระยะถัดไปบนฐานการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงศักยภาพของครอบครัวและพื้นที่ เตรียมความพร้อมการเป็นพ่อแม่ ความรู้เรื่องโภชนาการ และสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการให้บริการสาธารณะที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของเด็กแต่ละคนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติที่เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน

๒) พัฒนาศักยภาพคนรุ่นใหม่

๒.๑) ปรับรูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของคนทุกช่วงวัย สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และปรับระบบดึงดูด การคัดเลือก การผลิตและพัฒนาครูที่นำไปสู่การมีครูสมรรถนะสูง เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถออกแบบและจัดระบบ การสร้างความรู้สร้างวินัย กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโลกทัศน์มุมมองของเด็กและครู ด้วยการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ควบคู่กับหลักการทางวิชาการ

๒.๒) จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ และตรงกับความต้องการของประเทศในอนาคต และเป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้รวมถึงมีทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่สามารถสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๓) พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐

โดยการจัดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ชัดเจนเป็นระบบในการพัฒนา กำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างและ พัฒนานวัตกรรม ซึ่งต้องครอบคลุมการพัฒนากำลังคนที่อยู่ในอุตสาหกรรมแล้ว กำลังคนที่กำลังจะเข้าสู่ อุตสาหกรรมและเตรียมการสำหรับผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและ เทคโนโลยีในอนาคต รวมทั้งเร่งรัดและขยายผลระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงานในกลุ่ม อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น

๔) ดึงดูดคนเก่งจากทั่วโลกเข้ามาร่วมทำงานกับคนไทย และส่งเสริมผู้มีความสามารถสูง สนับสนุนให้ธุรกิจชั้นนำในประเทศดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถระดับสูง จากทั่วโลกโดยเฉพาะคนไทย เพื่อกลับมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากร ในองค์กร ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ โดยระยะแรก ให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า ในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งมีพื้นที่ให้กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษที่มีศักยภาพสูงได้ทำงาน ร่วมกัน หรือร่วมกับเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ

๕) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

๕.๑) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและ ความยากจน ยกย่องคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรม ในเชิงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อยโอกาส และยกระดับ คุณภาพชีวิตผู้สูงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ ตามความเหมาะสมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในระยะแรกจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัย และการพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจร ทั้งระบบยา วัคซีน เวชภัณฑ์และเทคโนโลยี ที่ทันสมัย

๕.๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขั้นสูง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง และสร้างความเป็นเลิศ ของประเทศในอนาคต โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจ กำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ ส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ชุมชน และภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ สร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของระบบ วิจัยและ การพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง รวมทั้งบูรณาการการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมกับการนำไปใช้ ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๕.๓) สร้างเครือข่ายการทำวิจัยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ปฏิรูปและบูรณาการ ระบบการเรียนการสอนกับระบบงานวิจัยและพัฒนาให้เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพด้านนวัตกรรมของประเทศ เพื่อสนับสนุนการสร้างการแข่งขันของธุรกิจไทยทุกระดับในเวทีการค้าโลก ส่งเสริมกระบวนการ การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนวัตกรรมให้เป็น ระบบเปิด และมีการบูรณาการการทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงระบบการศึกษา กับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างนักวิจัยมืออาชีพและนวัตกรรมที่สามารถ สร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับงานวิจัย สู่การเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศให้มีความก้าวหน้า

๖) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย

๖.๑) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของ โรงเรียนในทุกระดับและสร้างระบบวัดผลโรงเรียนและครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คินครูให้นักเรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูล เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต ตลอดจนพัฒนาช่องทาง ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๖.๒) พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน ออนไลน์แบบเปิดที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสม กับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยี กับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

๖.๓) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบโรงเรียนพี่เลี้ยง จับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ การศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหานี้เส้นทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

๖.๔) พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ และเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิจากพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

๖.๕) ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัย และอุดมการณ์ ที่ถูกต้องของคนในชาติหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและทุกกิจกรรม ควบคู่ไปกับ การส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและ มีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศ

๗) จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น เน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนา เป็นรูปแบบธนาคาร

หน่วยกิต ซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เรียนข้ามสาขาวิชาและข้ามสถาบันการศึกษา หรือทำงานไปพร้อมกัน หรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตร ที่สนใจ เพื่อสร้างโอกาสของคนไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

๒.๔ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)

นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ วัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วนในเรื่องของการเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในส่วนของการจัดการศึกษาสายอาชีวศึกษา คือ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างนวัตกรรมตามความต้องการของพื้นที่ชุมชน ภูมิภาคหรือประเทศ รวมทั้งการเป็นผู้ประกอบการเอง ด้วยจุดเน้น ดังนี้

- ๑) จัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ให้ผู้เรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- ๒) เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มทักษะสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ
- ๓) เรียนรู้การใช้ดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอาชีพ
- ๔) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในภูมิภาค

๒.๕ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม เนื่องจากอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคพาณิชย์กรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการกิจดังกล่าว โดยจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐** บัญญัติความตอนหนึ่งว่า การอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการบัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๔ กำหนดความหมายของการอาชีวศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

มาตรา ๖ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา

วิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา ๘ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้จัดการศึกษาได้ ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งให้จัดได้ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

๓) ปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โดยที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

๓) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๔) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

๕) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ

๖) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๗) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

มาตรา ๑๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์ การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงาน ในสถานประกอบการ เพื่อขอรับ คุณสมบัติการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และใน (๖) บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ หรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ

มาตรา ๕๑ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันและสถานประกอบการ

มาตรา ๕๒ สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมายทั้งนี้ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานรูปแบบศูนย์การเรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การยื่นคำขอและการพิจารณา ให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตร ที่สถานประกอบการ ร่วมกับสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา ๕๓ สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและ สถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคนการวิจัยและพัฒนา เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาหรือสถาบันให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รายได้และทรัพย์สินที่เกิดจาก การดำเนินการของสถานประกอบการตามวรรคหนึ่งให้เป็นรายได้ของสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการหรือภาคเอกชน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๔ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอาจได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

- (๑) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี
- (๒) การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือ ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา ๕๕ ครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ต้องมีคุณสมบัติ อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ
- (๒) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติหรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนด
- (๓) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปีหรือสำเร็จการศึกษาวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าสามปีหรือ ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขามีผลงานเป็นที่ ยอมรับในสังคมและท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการสำคัญในการสร้างความมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้การ อาชีวศึกษา โดยที่มีเป้าหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย เพื่อเพิ่ม ผลผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในการสร้าง ความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๖ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) นั้น สาระสำคัญอยู่ที่ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของ คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคน

อาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาคระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด

๒) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน

๔) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

โดยมีประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายที่ ๑ : มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคม ทั้งในประเทศ ภูมิภาคอาเซียน และระดับสากล รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และสิ่งสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติ และสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียนกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน ยุทธศาสตร์ต่อมาคือการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนากิจการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ ส่งเสริม สนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประเด็น คือ พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ

นโยบายที่ ๒ : พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีเป้าหมายสำคัญ คือ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน

นโยบายที่ ๓ : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ในการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. ปวส.และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

นโยบายที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เป้าหมายสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักการ และแนวปฏิบัติที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทของพื้นที่ ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลสำคัญให้การจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับ การศึกษาประสบปัญหาอย่างมากและไม่สามารถจัดการศึกษาได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดเดิม แม้ทุกฝ่ายจะมีความพยายามหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็ตาม แต่เมื่อมีแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ส่วนหนึ่งแล้วนั้น ปัญหาอีกส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นตามมา ซึ่งก็ต้องหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้ปัญหาที่มีอยู่ไปสู่ทางออกและทุเลาเบาบางลง ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาตามที่หลักสูตรอาชีวศึกษากำหนด โดยคำนึงถึงเป้าหมายคือตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และในสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) นี้ จะต้องจัดการศึกษาภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย ยึดแนวทางและมาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวังและการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัด

บทที่ ๓

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคค

๓.๑ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กับแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของทุกคน ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม แม้แต่ระบบการจัดการศึกษาก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน การจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา มีรูปแบบที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่วนใหญ่เป็นการเรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก แต่ในส่วนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จะต้องมีการจัดการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษา ทั้งการเรียนในห้องเรียน แบบปกติ และการฝึกปฏิบัติงานในโรงงานหรือสถานประกอบการ การทดลองในห้องปฏิบัติการ ต้องมีการปฏิบัติงานในสถานประกอบการในระบบทวิภาคีและการฝึกงาน ทำให้การนำแนวทางตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันจัดทำเป็น “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19” ทั้งในเรื่องของการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน ขั้นตอนการคัดกรองและส่งต่อนักเรียนแลบุคลากรในสถานศึกษา ในการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาระหว่างเปิดภาคเรียน มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) บทสรุปแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และยังได้แนะนำการเข้าถึงสื่อจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เป็นสื่อรอบรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนนักศึกษา ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากลักษณะการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา มีความแตกต่างจากสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องนำมาพิจารณาแนวทางที่จะใช้ในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในประเด็นความแตกต่างนั้น อาทิ เช่น การจัดทำตารางเรียน การแบ่งกลุ่มผู้เรียน การจัดสถานที่และการจัดชั้นเรียน การจัดการฝึกงาน การจัดการห้องปฏิบัติการ การเตรียมสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น สถานที่จอดรถ โรงอาหาร สถานที่พักระหว่างรอเข้าชั้นเรียน อ่างน้ำล้างมือ และห้องน้ำ เป็นต้น

๓.๒ บทวิเคราะห์ของนักวิชาการด้านการศึกษาต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

วิกฤติไวรัส COVID-19 ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และชุมชนเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงอุตสาหกรรมทางการศึกษาที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของโลกมนุษย์ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ท่ามกลางการแพร่ระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สถานศึกษา และมหาวิทยาลัย ได้ถูกสั่งปิดทันที เนื่องจากเป็นสถานที่รวมตัวกันของนักเรียน นักศึกษาที่เป็นเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อไปของชาติ ได้รับการดูแลให้ปลอดภัยซึ่งเป็นความห่วงใยในระดับต้น ๆ ของผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการคาดการณ์ว่าทั่วโลกจะมีนักเรียนนักศึกษากว่า ๑,๒๐๐ ล้านคนต้องหยุดเรียนอยู่บ้าน และหากต้องอยู่บ้านเป็นเวลานาน ผู้เกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษาจะเริ่มเป็นวิตกและเป็นห่วงกับการหามาตรการเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนยังคงอยู่ การปรับตัวและนำเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Online learning มาจัดการศึกษาก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่ต้องพิจารณากันแต่ละบริบทพื้นที่ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ในอนาคตอาจมีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และเนื้อหาของการเรียนแบบ Online ที่มีความหลากหลายและก้าวหน้ามากขึ้น เช่น Language apps, Web apps, Virtual Classroom, Virtual tutoring, Video Conferencing หรือ Online software เป็นต้น จะมีความต้องการบริการในระบบ Online learning platform ทั้งในลักษณะที่สถาบันการศึกษามีการพัฒนาขึ้นมาเอง หรือมีผู้พัฒนาระบบเพื่อให้ใช้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิด Startups กลุ่ม Education Technology เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับกับความต้องการใช้บริการการเรียนทางไกลดังกล่าว การปรับตัวในเรื่อง Online learning แม้จะมีความต้องการในการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่สูงขึ้น ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องยังคงคุ้นเคยกับการเรียนการสอนในระบบเดิม ซึ่งหากมีการผลิตสื่อออนไลน์ หรือเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ออกมามากมาย โดยไม่คำนึงถึงครูผู้สอน และไม่มีการอบรมการใช้งานให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้สอน และผู้เรียน ก็จะทำให้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์นั้นเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และไม่เกิดประสิทธิผล ตลอดจนไม่คุ้มค่าในการลงทุนการเข้าถึงการเรียนการสอนแบบ Online learning ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีค่าใช้จ่ายอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา อย่างเช่นประเทศไทยของเรายังมีความเหลื่อมล้ำในเรื่องของโอกาสในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ อาทิ เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้กับผู้เรียนที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ ในมิติต่าง ๆ แต่หากพิจารณาให้ลึกไปกว่านั้น ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี แต่เนื่องจากการศึกษามีองค์ประกอบและโครงสร้างมากมาย ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพียงอย่างเดียว ถึงแม้ว่านักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ก็ตาม แต่ถ้าหากจะมีการจัดการศึกษาในรูปแบบออนไลน์อย่างเดียว ซึ่งก็ไม่แน่ใจได้ว่าผู้เรียนจะมีสมาธิจดจ่อ กับแบบเรียนออนไลน์ หรือตั้งใจเรียนผ่านระบบออนไลน์เหมือนที่เรียนในห้องเรียนกับครูผู้สอนหรือไม่ ในส่วนนี้ก็จะปัญหาของผู้ปกครอง ที่จะต้องคอยดูแลผู้เรียนในการเรียนออนไลน์อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อหน้าที่ภาระงานของผู้ปกครองได้เช่นเดียวกัน

นายภุชญา เสกตระกูล รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงานพัฒนาความยั่งยืนตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลและเสนอความเห็นในเรื่องดังกล่าวผ่านผ่านบทความ "โลกหลังวิกฤติ COVID-19 " (ตอนที่ ๖) ในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของอุตสาหกรรมการศึกษา (ที่มา : <https://www.set.or.th/set/enterprise/knowledgedetail.do?contentId=7057>) สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับโอกาสในการปรับตัวของอุตสาหกรรมการศึกษาหลังยุค COVID-19 ไว้ดังนี้

๑) การจัดการเรียนแบบผสมผสานระหว่างในห้องเรียนจริงกับการเรียนทางไกลจะได้รับความนิยมมากขึ้น (Blended Learning Approaches will be Tried, Tested and Increasingly Used) แม้ว่าคนจะคุ้นเคยกับการเรียนแบบ Face-to-Face Learning มาโดยตลอด แต่ในอนาคตคนจะยอมรับ

ได้กับการเรียนการสอนแบบ Blended Learning โดยไม่ต้องเจอตัวคนเรียนคนสอนแบบเป็น ๆ ต่อหน้า ทั้ง ๑๐๐% ของทั้งรายวิชา แต่ยังคงได้ Learning Experiences ที่ดีกว่าเดิม ทั้งคนสอนและคนเรียน จะปรับตัวไปตามเทคโนโลยีการศึกษาที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ แบบยอมรับโดยไม่ต่อต้านมากนัก

๒) วิชาชีพครู (หากปรับตัวได้) จะได้รับการยกย่องมากขึ้น (Teachers and School will Receive more Respect, Appreciation and Support for their Important Role in Society) โดยปกติคุณครูจะได้รับการยกย่องอยู่แล้วว่าเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่ ๒ ของนักเรียน ช่วยกล่อมเกล่า ให้ความรู้เพื่อให้เยาวชนของเราเป็นทั้งพลเมืองที่ดีและเก่ง ซึ่งเป็นที่มาว่าเราไม่ควรยกเลิกการเรียนแบบ Face-to-face learning ยิ่งถ้าโรคระบาดยังอยู่ แม้ไม่รุนแรง และมีการอนุญาตให้เปิดการเรียนการสอนได้เท่ากับว่าพ่อแม่ผู้ปกครองฝากความปลอดภัยของลูกหลานไว้ที่ครู ในขณะที่เดียวกัน ครูก็ต้องยกระดับความรู้ทักษะด้าน Online learning ของตนเองอีกเพื่อใช้สอนเด็กๆ ก็ถือว่าเป็นงานที่หนักมาก ๆ

๓) สรรพวิชาจะถูกปรับคุณภาพและพัฒนาขึ้นมาใหม่อย่างมาก (Quality teaching and learning materials will be better created and more widely used) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ไปกับโลกยุคใหม่และเก็บรวบรวมอยู่ในฐานความรู้จะถูกจัดทำขึ้นทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก รวมทั้งนำไปขึ้นในระบบ Online learning ซึ่งนอกจากนักเรียนและครูจะใช้ได้แล้ว ผู้ปกครอง ผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจะสามารถเข้าไปดูย้อนหลังถึงความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และมีลักษณะเชิงสาธารณะมากขึ้น

๔) ความร่วมมือในเรื่องการศึกษาจะมีมากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Teacher collaboration will grow and help improve learning) ในอนาคตจะเกิดความร่วมมือมากขึ้นระหว่างครู ผู้พัฒนาเนื้อหา เป็นต้น ในลักษณะข้ามสถานศึกษา เพราะระบบ Online learning อาจช่วยแบ่งปันครูที่ชำนาญและสอนเก่งในวิชาหนึ่งไปยังโรงเรียนอื่นๆ หรือใช้เนื้อหาร่วมกันเพื่อประหยัดเวลาในการพัฒนา ทำให้หันไปพัฒนาส่วนอื่น ๆ ที่ขาดอยู่ให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป

ระบบการศึกษาของไทยที่ถูกประเมินและวิจารณ์ว่าล้าหลังและขาดประสิทธิภาพ เดิมทีอุตสาหกรรมการศึกษาที่ถูกคุกคามจากภายนอก และมีความอ่อนแอจากภายในอยู่แล้ว เหตุการณ์ COVID-19 เหมือนมาเร่งกระบวนการต่าง ๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เร็วขึ้น ประเทศไทยน่าจะอาศัยโอกาสนี้ทำการขับเคลื่อนในเชิงกลยุทธ์ครั้งสำคัญ ยกกระดานการศึกษาไทยสู่ยุค Digital Technology เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หลังจาก COVID-19 ผ่านพ้นไป

นายพงศ์ทัศ วนิชานันท์ นักวิจัยนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยได้ให้ข้อมูลโดยสรุปว่า สิ่งแรกที่รัฐต้องตัดสินใจ คือ การเปิด-ปิดโรงเรียน แต่ผลของการปิดโรงเรียนอาจได้ไม่คุ้มเสีย โดยมาตรการเร่งด่วนที่รัฐบาลหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส คือ มาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi-Lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลดช่องทางการแพร่เชื้อไวรัส อย่างไรก็ตามงานวิจัยศึกษาผลของการปิดโรงเรียนในประเทศจีน ฮองกง และสิงคโปร์ ประกอบกับบทเรียนในอดีตจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส SARs บ่งชี้ว่า การปิดโรงเรียนอย่างเดียวส่งผลน้อยมากต่อการลดจำนวนของผู้ติดเชื้อ เมื่อเทียบกับมาตรการอื่น นอกจากนี้ธนาคารโลกยังแสดงความเห็นห่วงต่อสถานการณ์ปิดโรงเรียนว่า จะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาส

ในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานเพิ่มเติม ที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นคือการวางแผนทางเปิดโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ไปโรงเรียนอีกครั้ง โดยให้สอดคล้องกับความรุนแรงของสถานการณ์ควบคู่กับการใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมอย่างเคร่งครัดในโรงเรียน

ช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หลายประเทศใช้วิธีการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courseware (MOOC) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่านสัญญาณโทรทัศน์ เพื่อให้เด็กเรียนต่อที่บ้านได้ขณะปิดโรงเรียน แต่การใช้วิธีดังกล่าวทำให้เด็กบางกลุ่มโดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเสียเปรียบ เพราะไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่บ้าน นอกจากนี้ ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่การเรียนที่บ้านจึงเป็นการผลักรังเกอให้ผู้ปกครอง อาจทำให้เหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น หากผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดที่ไมมีความพร้อมเสียโอกาส รัฐบาลของหลายประเทศได้จัดหาอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าว เช่น รัฐบาลฮ่องกงให้โรงเรียนสำรวจความพร้อมนักเรียน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนยืมเรียน รัฐบาลนิวยอร์กเตรียม iPad พร้อมอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนยืมกว่า ๓ แสนเครื่อง และรัฐแคลิฟอร์เนียร่วมมือกับบริษัท Google จัดหา Chromebooks และ Mobile Hotspot ให้นักเรียน รวมทั้งออกคู่มือให้ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือเด็กในการใช้อุปกรณ์ ในส่วนของประเทศไทยนั้นยังมีข้อจำกัดในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) บ่งชี้ว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีนักเรียนกว่า ๘ หมื่นคน อยู่ในพื้นที่ ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง ดังนั้น รัฐบาลต้องสำรวจความพร้อมของครัวเรือนเด็ก และมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็กที่มีสภาพความขาดแคลนแตกต่างกัน

จากบทเรียนข้างต้น รัฐบาลไทยควรมีมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรุนแรงของการระบาดของโรค มีความยืดหยุ่นในแต่ละพื้นที่ และใช้มาตรการด้านอื่นควบคู่ในกรณีเปิดโรงเรียน อีกทั้งยังควรเร่งสำรวจความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็ก เพื่อเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อ การเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวเด็กที่แตกต่างกัน โดยดำเนินการ ๖ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ กำหนดมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้อง และยืดหยุ่นตามความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยวางแผนทางให้พื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่อย่างต่อเนื่องในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ต้องปิดโรงเรียน และให้เด็กเรียนทางไกลที่บ้านมีฐานะยากจน สถานการณ์ลดความรุนแรงลงจนสามารถกลับมาเปิดโรงเรียนได้ ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย หรือไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ให้พิจารณาเปิดโรงเรียนได้ภายใต้ข้อจำกัดความพร้อมของห้องเรียน และความพร้อมในการเรียนทางไกลของเด็ก

ทั้งนี้ ควรกำหนดให้แนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียนยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งในกรณีที่สถานการณ์ระบาดรุนแรงขึ้น และสถานการณ์ผ่อนคลายลง

ประกาศที่ ๒ ปรับปรุงห้องเรียนให้เป็น “ห้องเรียนปลอดภัย ห่างไกลโควิด-19” โดยกำหนดแนวทางให้โรงเรียนทุกแห่งสำรวจความพร้อมของห้องเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านระบาดวิทยากำหนดลักษณะของห้องเรียนที่เหมาะสม เช่น จัดระยะห่างระหว่างนักเรียนอย่างน้อย ๑ เมตร และมีอากาศหมุนเวียนอย่างน้อย ๑๐ เท่า ของปริมาณอากาศในห้องเรียน เป็นต้น เพื่อให้โรงเรียนทุกแห่งได้มีการประเมินความพร้อมด้านกายภาพของตน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรสื่อสารอย่างชัดเจน โดยกำหนดแนวทางที่อิงกับแบบแปลนอาคารเรียนมาตรฐาน หรือในกรณีที่โรงเรียนไม่ได้ใช้แบบแปลนมาตรฐาน ควรแจ้งให้โรงเรียนทราบถึงมาตรฐาน ของการระบายอากาศอย่างชัดเจน

ประกาศที่ ๓ สำรวจความพร้อมการเรียนการสอนทางไกลของเด็ก เพื่อประเมินความเสี่ยง กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียน ควรประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนนักเรียนมาบูรณาการร่วมกันเพื่อจัดกลุ่มตามระดับความเสี่ยง ในการเข้าถึงการเรียนทางไกล โดยแบ่งเด็กเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความพร้อม ได้แก่ เด็กมีอุปกรณ์ดิจิทัล พร้อมอินเทอร์เน็ตที่บ้าน กลุ่มที่มีความเสี่ยง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน แต่เข้าถึงไฟฟ้าได้และกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และไม่มีไฟฟ้าใช้ ทั้งนี้ ควรใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความพร้อมของผู้ปกครองด้วย เช่น เป็นเด็กอยู่กับพ่อแม่หรือไม่ เพื่อวางแผนให้การสนับสนุนเพิ่มเติมแก่ครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่พร้อมสนับสนุนบุตรหลาน ในกรณีที่ต้องเรียนที่บ้าน

ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย และพื้นที่ที่ไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา โรงเรียนควรเปิดการเรียนการสอนตามปกติ หากมีห้องเรียนพร้อมรองรับนักเรียนทุกคน โดยยังสามารถรักษาระยะห่างได้ ส่วนโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนตามมาตรฐานรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยได้ ควรใช้วิธีการสอนในโรงเรียนตามปกติผสมกับการสอนทางไกล เช่น โรงเรียนประถมศึกษาหรือขยายโอกาส ให้นักเรียนอนุบาลหรือในช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑ ถึง ป.๓) มาเรียนที่โรงเรียนตามปกติ แต่ให้นักเรียนระดับ ป.๔ ขึ้นไปเรียนที่บ้าน ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูอาจประเมินนักเรียนตามผลการเรียน (เช่น คะแนนสอบ หรือพฤติกรรม เป็นต้น) แล้วให้เด็กที่จำเป็นต้องดูแลใกล้ชิดมาเรียนตามปกติ นอกจากนั้นให้เรียนที่บ้าน เป็นต้น

ประกาศที่ ๔ จัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่เด็กที่มีความเสี่ยงที่จะเสียโอกาสจากการเรียนทางไกล ในกรณีโรงเรียนต้องปิดเพราะพื้นที่มีการระบาดรุนแรง หรือโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแก่เด็กทุกคนได้ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดเตรียมอุปกรณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนแก่เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเสี่ยงสูง เช่น จัดเตรียมแท็บเล็ต (Tablet) พร้อมเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ให้ยืมเรียน แก่เด็กที่ขาดแคลนอุปกรณ์ที่บ้าน แต่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนออนไลน์ได้ และจัดเตรียม “สื่อแห้ง” ในรูปชุดสื่อการเรียนรู้ (Learning Packages) สำหรับเด็กที่บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ เป็นต้น

ประกาศที่ ๕ ใช้มาตรการทางสาธารณสุข และมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ในโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอน ในกรณีที่โรงเรียนสามารถจัดการสอนได้ หรือใช้การสอนแบบผสม ควรบังคับใช้มาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดตาม “แนวทางปฏิบัติสำหรับ

สถานศึกษา เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับองค์กร UNICEF อย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ให้นักเรียน ครู หรือเจ้าหน้าที่ที่เจ็บป่วยมาโรงเรียน กำหนดให้มีการล้างมือด้วยสบู่เป็นประจำ และรณรงค์ส่งเสริมให้สวมใส่หน้ากากอนามัย เป็นต้น

ประการที่ ๖ สื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียน รวมทั้งให้คู่มือสนับสนุนเด็กสำหรับการเรียนทางไกล โดยให้ผู้ปกครองทราบว่ารัฐบาลมีแนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองสำหรับสนับสนุนบุตรหลานในกรณีเรียนที่บ้าน เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อเรียนออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้น หรือ คู่มือการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

การเปิด-ปิดโรงเรียนเป็นเพียงมาตรการหนึ่งเพื่อตอบโจทย์ “การศึกษาต้องปรับตัวอย่างไรในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)” เพื่อให้เด็กกลับมาเรียนตามปกติให้ได้เร็วที่สุดเท่าที่ทำได้ แต่จะอย่างไรให้เด็กสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่อาจต้องเรียนที่บ้านช่วงหนึ่ง แล้วสลับกลับมาเรียนตามปกติภายหลังสถานการณ์ระบาดลดความรุนแรงลง รวมทั้งระบบการศึกษาทั้งระบบจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น

คุณภูมิมา ภิญญินวิวัฒน์ นักวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้เสนอบทความ เรื่อง จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย โดยสรุปว่าในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) นี้ ควรจะต้องเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้อย่างต้องดำเนินอยู่แม้ที่เรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตราการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของผู้ปกครอง และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก สำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้น มาตรการการเรียนรู้อย่างของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ ดังนี้

๑) กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหาหนัก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างมากเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัด และเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้ง กระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

๒) เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น)

- ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และ
- ชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ (สื่อแห้ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคนทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้

ในกรณีของประเทศไทยแม้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยได้เปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัวและไม่มี ความยืดหยุ่นเท่าที่ควร ดังนั้น หากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ก็จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูในการออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกที่หลากหลาย และเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

๓) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สิ้นสุดลง ทั้งนี้ ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ ๒ สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปีก็จะช่วย

ให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต สำหรับในทางปฏิบัติการจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป เนื่องจาก การเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถามเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กระบวนการวิชาการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป

๔) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งในส่วนนี้ไปได้ ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้ การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง ๒ ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

การประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ (๑) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน (๒) มีการให้เอกชนและภาคประชาสังคมที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ ๆ และ (๓) มีการเปิดเวที (platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

๕) การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้ แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของผู้เรียนมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่ผู้เรียนจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระบวนการวิชาการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัด

ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

๓.๓ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา

นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ชี้แจงในส่วนของวิธีการในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มาโดยตลอด เพราะตระหนักอยู่เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำทุกวิถีทาง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เท่าที่สภาพแวดล้อมจะอำนวยบนพื้นฐาน ๖ ข้อ คือ

๑) จัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของผู้เรียนทุกคนที่เกี่ยวข้อง “การเปิดเทอม” หมายถึง การเรียนที่โรงเรียนหรือการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้ การตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผลการประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

๒) อำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคน สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนได้ แม้จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้

๓) ใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การเสนอขอช่องดิจิทัล TV จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทั้งหมด ๑๗ ช่อง เพื่อให้ให้นักเรียนทุกระดับชั้น สามารถเรียนผ่าน DLTV ได้ ทั้งนี้ ไม่มีการลงทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ใด ๆ เพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) อนุมัติแล้วให้เริ่มออกอากาศ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ นี้ เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน หรือถ้าสามารถกลับมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติก็ให้หยุดทดลองออกอากาศ แบ่งเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๑๕ ช่อง เป็นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน ๑ ช่อง และเป็นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน ๑ ช่อง โดยให้ออกอากาศในรูปแบบความคมชัดปกติ (SD)

๔) ตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการ ทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียน ไม่คิดเองเออเอง โดยให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้ง และกระทรวงจะสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

๕) ปรับปฏิทินการศึกษาของไทยให้เอื้อต่อการ “เรียนเพื่อรู้” ของเด็กมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยเวลาที่ชัดเจนจะคำนึงถึงภาระของทุกคนและการได้รับความรู้ครบตามช่วงวัยของเด็ก

๖) บุคลากรทางการศึกษาทุกท่าน จะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และทำให้ท่านได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ข้อมูลและย้ำว่า การเลื่อนเปิดเทอมในมูมหนึ่ง ก็เป็นการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ในอีกมูมหนึ่ง ก็นับเป็นโอกาสและช่วงเวลาสำคัญในการปรับปรุงระบบการศึกษาของประเทศให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาไทยทั้งระบบให้มีความคุณภาพ จึงได้ออกแบบการเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยมีรายละเอียดในภาพรวม ดังนี้

๑) รูปแบบการเรียนการสอนออกแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลักผ่านทาง On Air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online

๒) นโยบายหลักที่นำมาใช้ คือ เพิ่มเวลาพัก ลดการประเมินและงดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น โดยเน้นเรียนเฉพาะวิชากลุ่มสาระหลัก เพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายลง ซึ่งนักเรียนมีเวลาพักในภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๓ จำนวน ๑๗ วัน และในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ จำนวน ๓๗ วัน รวมทั้งสิ้น ๕๔ วัน ฉะนั้น ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๓ เรียนตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ - ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นเวลา ๙๓ วัน แล้วปิดภาคเรียน ๑๗ วัน ส่วนภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ เรียนตั้งแต่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ - ๙ เมษายน ๒๕๖๔ เป็นเวลา ๘๘ วัน แล้วปิดภาคเรียน ๓๗ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔ ซึ่งจะมีเวลาเรียนรวมทั้งสิ้น ๑๘๑ วัน ส่วนเวลาที่ขาดหายไป ๑๙ วัน จาก ๒๐๐ วัน ให้แต่ละโรงเรียนสอนชดเชย ดังนั้น การเปิดเทอมปีการศึกษาหน้าจะกลับมาปกติในวันจันทร์ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

๓) การเตรียมพร้อมในด้านระบบการเรียนรู้ทางไกลและระบบออนไลน์ จะเริ่มทดสอบตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป เพื่อเตรียมความพร้อมให้มากที่สุด ในกรณีในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ไม่สามารถเปิดเทอมและจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้

๔) กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอนทางไกล ในสัดส่วน ๘๐ % เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนขั้นพื้นฐานได้ อีก ๒๐% หรือมากกว่า ให้ทางสถานศึกษาและครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่พิจารณาออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

๕) การเรียนผ่านการสอนทางไกล จะใช้ทีวีดิจิทัล และ DLTV (Distance Learning Television) เป็นหลัก ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์สื่อจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีดิจิทัลแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ DEEP และการเรียนการสอนแบบโต้ตอบออนไลน์เป็นสื่อเสริม

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ก็ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สำหรับผู้เรียนในทุกๆ ระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น ๔ รูปแบบ

๑) **จัดการเรียนผ่านเอกสารตำราเรียน** โดยให้ครูทำการสอนผ่านเอกสาร ตำราเรียน หนังสือเรียน และซีดีรูปต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐาน (Basic) ที่ไม่ต้องเตรียมอะไรเพิ่มเติมมาก เนื่องจากมีเอกสารและหนังสือตำราเรียนแจกฟรีอยู่แล้ว ทั้งนี้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ที่มีจำนวนคนไม่มาก สลับกันมาเรียน หรือใช้ช่องทางสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ Line ข้อความผ่าน

เครือข่ายออนไลน์ เป็นต้น รวมถึงการให้ครูไปพบผู้เรียนที่บ้านบ้างตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถดำเนินการได้ทันที

๒) จัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ถือเป็นจัดการศึกษาแบบสากล เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนสามารถเข้าถึงช่องทางโทรทัศน์ได้มากกว่าร้อยละ ๙๐ แล้ว โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะจัดเนื้อหาให้ครอบคลุมทุกวิชา ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ขณะเดียวกันจะมีการเชื่อมโยงเนื้อหาไปยังช่องทางออนไลน์อื่นเพิ่มเติม เช่น FACEBOOK YOUTUBE ให้สามารถดูไปพร้อมกันได้ เพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนให้มากที่สุด

๓) จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรมฟรีที่ให้บริการ เช่น Zoom Microsoft Team ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งทั้งของรัฐและเอกชน มีระบบและบทเรียนการสอนแบบออนไลน์ ที่พร้อมใช้อยู่บ้างแล้ว ก็สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ทันที และจะพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถแบ่งปันให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาอื่น ๆ มาใช้งานร่วมกันได้ตามความเหมาะสม พร้อมทั้งจะผลักดันการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้สมัยใหม่ในโลกดิจิทัล ไม่ใช่เฉพาะช่วงวิกฤตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เท่านั้น

๔) จัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live) ที่ผ่านมาอาชีวศึกษายังขาดแคลนครูหลายสาขา เช่น สาขาช่างอากาศยาน ซึ่งต้องจ้างวิทยากรภายนอกมาสอน ดังนั้น จึงจะใช้โอกาสนี้ให้เกิดประโยชน์ โดยถ่ายทอดการสอนของครูและวิทยากรชั้นนำในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อให้ผู้เรียนจากวิทยาลัยอื่นได้เรียนไปพร้อมกัน รวมทั้งจะพัฒนาให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมเป็นต้นแบบการสอน เช่น วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เป็นต้นแบบการสอนการบิน เป็นต้น

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีความแตกต่างไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มีการจัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติในสถานศึกษา และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ หากในช่วงเวลาเปิดเรียนแล้ว ภาคทฤษฎียังไม่สามารถเปิดทำการสอนตามปกติได้ ในส่วนของภาคปฏิบัติ อาจจะใช้ระเบียบการเข้าใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ตามปกติ โดยอาจจะแบ่งให้กลุ่มผู้เรียนมีจำนวนน้อยลง และเข้าเรียนตามรอบเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษา

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังได้มีการวางแผนในการพัฒนาครูอาชีวศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐกว่า ๓๐,๐๐๐ คน และในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนกว่า ๑๐,๐๐๐ คน เพื่อให้เป็นครูพี่เลี้ยง และเพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้ไปยังครูเครือข่ายอาชีวศึกษาทุกคนต่อไปใน ๓ ทักษะที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะภาษาจีน และทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ในช่วงปิดเทอมนี้ด้วย

๓.๔ บทวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อฝึกอาชีพให้ผู้เรียนได้มีทักษะและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดและ

ความสนใจของแต่ละคน โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่ไปอย่างลงตัว เพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งเป็นองค์ความรู้หลักในการนำไปใช้เพื่อการประกอบอาชีพจริงเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้นและระดับกลางทางเทคนิคในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การพึ่งพาตนเอง ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องมีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาประเทศในช่วงปัจจุบัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันแล้วนั้น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังกล่าว ส่งผลต่อระบบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศในภาพรวมอย่างมาก การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาแต่ละหลักสูตร แต่ละประเภทวิชา แต่ละสาขาวิชามีความแตกต่างกันหลากหลาย เพราะการกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่เหมาะกับการสอนแบบ Online แต่จำเป็นต้องสอนแบบ Onsite มากกว่า เพราะจะต้องมีการปฏิบัติการหรือการลงมือปฏิบัติในบางรายวิชา และการจัดการกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๓.๔.๑ การจัดบริบทแวดล้อมและการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอากาศ

โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยรอบ ทั้งนอกรอาคารเรียน ในอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร รวมถึงห้องน้ำ ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีและชักจูงผู้เรียนให้มีระบบการคิดวิเคราะห์ มองเห็นผลดีของการปฏิบัติตามนโยบาย มาตรการ และข้อกำหนดของหน่วยงานราชการในการดูแล รักษาป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาทุกระดับชั้น นักเรียนนักศึกษารวมกลุ่มเลือกทำโครงการที่สนับสนุน ส่งเสริมความรู้และทักษะกระบวนการที่ให้เห็นตัวอย่างจากข้อมูล สถิติทางการแพทย์ในเรื่องการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในแต่ละวัน มาปฏิบัติตนให้เป็นความปรกติใหม่ หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ด้วยการเติมเต็มเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่ยังไม่ได้สอนในระดับชั้นเรียนให้ครอบคลุมสาระต่าง ๆ รวมทั้งสาระทางด้านสุขศึกษาและพลศึกษาให้เป็นจุดเน้นที่สำคัญในการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน นอกจากการเรียนรู้อะไรและการประเมินผลตามหน่วยการเรียนในรายวิชาสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชมรม ชุมนุม โครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความรู้และทักษะชีวิต กิจกรรมรณรงค์การดูแลและรักษา การปกป้องการป้องกันตนเองและผู้รอบข้าง อย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน

๓.๔.๒ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน

โดยการจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษา และบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา ที่สามารถผลิตและพัฒนากำลังคน

อาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะและตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมการบูรณาการศาสตร์ทางด้านความปลอดภัยในหลักสูตรการศึกษา ดังนี้

๑) บูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น

๒) บูรณาการการเรียนการสอนในหมวดทักษะวิชาที่เรียนเพื่อให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับสภาวะการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ในกลุ่มทักษะวิชาพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ และกลุ่มทักษะวิชาเลือก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจุดหมาย และปรัชญา ของแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะบูรณาการให้มีความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา

๓) บูรณาการหรือจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพิ่มเติม โดยการจัดรายวิชาเพิ่มเติมในวิชาเลือกเสรีตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และปรัชญาของแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๔) จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับผู้เรียนในกลุ่มเสียงและกลุ่มที่สนใจ โดยการใช้เครือข่ายของชมรม ชุมนุม หรือองค์กรวิชาชีพของนักเรียนหรือนักศึกษา ตามบริบทของพื้นที่ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๕) จัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษา และความต้องการหรือความสนใจของนักศึกษาที่ต้องการฝึกทักษะวิชาชีพของตน ซึ่งอาจจะฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการส่วนบุคคลหรือชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๓ การจัดการกระบวนการเรียนรู้

ครูผู้สอนต้องบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอดแทรกวิธีการปฏิบัติตนและการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ใช้วิธีการฝึกให้ผู้เรียนและสร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการ และนำหลักการสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงผ่านโครงการเรียนรู้รายบุคคลหรือเรียนรู้ร่วมกัน ขยายความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในงานอาชีพและสังคม เกี่ยวกับการค้นหาวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ร่วมกันโดยดัดแปลงประยุกต์ใช้ความรู้ในวิถีชีวิตจริง

แม้นักวิชาการทางด้านการศึกษาจะให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในหลายประเด็นก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทการจัดการศึกษาในหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้วนั้น ก็ยังมีปัญหาในหลายประการ เช่นเดียวกันเนื่องจาก หลักการในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา แตกต่างจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการจัดการอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการเข้าสู่อาชีพของผู้เรียนหลังจบการศึกษา จึงต้องมีการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีองค์ความรู้และมีทักษะทางวิชาชีพตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึก

ในภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ เพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้มีพื้นฐานและมีทักษะทางวิชาชีพที่สำคัญสำหรับนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำหลักการต่าง ๆ ที่สำคัญมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นของการจัดการศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางสำคัญให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดการศึกษา ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การจัดตารางเรียนและการแบ่งกลุ่มผู้เรียน
- ๒) การจัดการชั้นเรียน
- ๓) การจัดการโรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการ
- ๔) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (วิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ วัสดุ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน สถานที่ฝึกงาน และห้องปฏิบัติการ ฯลฯ)
- ๕) การจัดการสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน (ประตูทางเข้า สถานที่จอดรถ โรงอาหาร สถานที่พักระหว่างรอเข้าชั้นเรียน อ่างน้ำล้างมือ และห้องน้ำ ฯลฯ)

การเตรียมความพร้อม	ก่อนเปิดภาคเรียน	ระหว่างภาคเรียน
๑) การจัดตารางเรียนและการแบ่งกลุ่มผู้เรียน	๑) ปรับตารางเรียนใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ลักษณะวิชาและจำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มตามความเหมาะสม ๒) การแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะของแต่ละสาขาวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญ ในการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing)	๑) วางแผนในการตรวจติดตาม รายงาน และประเมินผล อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ๒) มีแผนการบริหารความเสี่ยงพร้อมสำหรับนำมาใช้ในกรณีที่มีการแพร่ระบาด ๓) มีแผนการทำความสะอาด และดูแลสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขอนามัยเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค
๒) การจัดการชั้นเรียน	๑) ปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มการเรียน โดยต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการมีสุขอนามัยที่ดีของนักศึกษาเป็นหลัก ๒) กำหนดวิธีการดำเนินการด้านอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสฯ ดังกล่าว ทั้งช่วงก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเลิกเรียน ๓) กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อฯ ของครูผู้สอน และนักศึกษา	

การเตรียมความพร้อม	ก่อนเปิดภาคเรียน	ระหว่างภาคเรียน
	๔) เตรียมเจลแอลกอฮอล์ หรือแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้นมากกว่า ๗๐% ขึ้นไปในการใช้ทำความสะอาดมือให้เพียงพอ	
๓) การจัดการโรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการ	<p>๑) ปรับสภาพโรงฝึกงานให้มีสุขอนามัยที่ดีและเหมาะสมตามลักษณะการฝึก โดยต้องปรับระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing) ตามข้อกำหนด คือ อย่างน้อย ๑ - ๒ เมตร</p> <p>๒) เตรียมความพร้อมของเครื่องมือเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ให้ถูกสุขอนามัยเพียงพอ กับจำนวนของผู้เรียน โดยจะต้องทำความสะอาด ทั้งก่อนและหลังใช้งานอย่างเคร่งครัด</p> <p>๓) กำหนดวิธีการดำเนินการด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคฯ ทั้งก่อนฝึก ระหว่างฝึก และหลังฝึกปฏิบัติ</p> <p>๔) กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการใช้โรงฝึกงานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคฯ ของผู้สอนและผู้เรียน</p> <p>๕) เตรียมเจลแอลกอฮอล์ หรือแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้น มากกว่า ๗๐% ขึ้นไปให้เพียงพอตลอดเวลา</p> <p>๖) ในกรณีนักศึกษาอาชีวศึกษาต้องฝึกงานภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ จะต้องยึดหลักแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และจะต้องปรับระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing) ส่วนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติจะต้องทำความสะอาด ทั้งก่อนและหลังการใช้งานอย่างเคร่งครัด</p>	<p>๑) วางแผนในการตรวจติดตาม รายงาน และประเมินผล อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง</p> <p>๒) จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง พร้อมสำหรับนำมาใช้ในกรณีที่มีการแพร่ระบาด</p> <p>๓) มีแผนการทำความสะอาดและดูแลสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขอนามัย ไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อโรค</p>
๔) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา - วิธีสอน - สื่อการสอน - เครื่องมือ วัสดุ	<p>๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องมีแนวทางเตรียมผู้สอนให้มีความพร้อมในการสอนที่นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียน</p> <p>๒) ครูผู้สอนต้องสามารถจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวิธีการสอน</p>	<p>๑) จัดทำแผนในการติดตามการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง</p> <p>๒) จัดทำแผนบริหารความ</p>

การเตรียมความพร้อม	ก่อนเปิดภาคเรียน	ระหว่างภาคเรียน
<ul style="list-style-type: none"> - ระบบเครือข่าย - ระบบฐานข้อมูล 	<p>เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่เลือกใช้โดยคำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>๓) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมของระบบเครือข่ายให้เหมาะสม สะดวก และเพียงพอกับการใช้งาน</p> <p>๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการฐานข้อมูลให้ผู้สอนและผู้เรียน สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และเพียงพอกับการใช้งาน</p>	<p>เสี่ยง ในกรณีที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน</p> <p>๓) จัดเตรียมงบประมาณพร้อมสำหรับการจัดหาสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนได้ทันต่อการใช้งาน</p>
<p>๕) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประตูทางเข้า - สถานที่จอดรถ - โรงอาหาร - สถานที่พักระหว่างรอเข้าชั้นเรียน - อ่างน้ำล้างมือ - ห้องน้ำ 	<p>๑) กำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของครู นักศึกษา และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกรายและทุกครั้ง</p> <p>๒) เตรียมสถานที่จอดรถ โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์ให้เพียงพอ โดยต้องเว้นระยะห่าง ตามมาตรการที่กำหนดเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อโรคฯ</p> <p>๓) จัดเตรียมโรงอาหารโดยยึดมาตรการรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล (Social Distancing) ให้เพียงพอทำความสะอาดโรงอาหารหลังเสร็จภารกิจเป็นประจำ</p> <p>๔) ปรับปรุงสถานที่พักระหว่างรอเข้าเรียนให้ถูกสุขอนามัยและปรับให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล</p> <p>๕) ต้องมีจุดบริการทำความสะอาดมือ อ่างล้างมือ และมีการจัดเตรียมสบู่ล้างมือ แอลกอฮอล์เจล บริเวณทางเข้าประตูสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องน้ำ หรือสถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง</p> <p>๖) ปรับสภาพห้องน้ำให้ถูกสุขอนามัย และกำหนดแนวทางการใช้งาน ที่ป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อ</p> <p>๗) เตรียมแผนการปฏิบัติงานในการทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อโรค</p>	<p>๑) วางแผนในการตรวจติดตาม รายงาน และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง</p> <p>๒) จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ให้พร้อมสำหรับนำมาใช้ในกรณีที่มีการแพร่ระบาด</p> <p>๓) มีแผนการทำความสะอาดและดูแลสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขอนามัย เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค</p>

ทั้งนี้ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต สถานศึกษาอาชีวศึกษา จะต้องดำเนินการตาม “คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด19” หรือคู่มือปฏิบัติอื่นที่อาจมีออกมาในภายหลัง โดยเฉพาะเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส ที่ติดต่อและแพร่กระจายเชื้ออย่างรวดเร็ว ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดทำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในคู่มือดังกล่าวจะมีรายละเอียดและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต รวมถึงวิธีการปฏิบัติ อีกทั้งยังให้รายละเอียดของแหล่งข้อมูลที่จัดทำเพื่อการประชาสัมพันธ์และสื่อสารให้ทุกภาคส่วนเกิดความเข้าใจในโรคดังกล่าวไว้ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรนำไปใช้ในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ตระหนัก และปฏิบัติตามข้อแนะนำอย่างเคร่งครัด และนำแนวทางที่ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในรายงานการพิจารณาศึกษานี้ไปใช้ดำเนินการร่วมด้วย จะเป็นแนวทางสำคัญ ที่ส่งผลให้สามารถป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตได้เป็นอย่างดี

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

ในการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทวิเคราะห์ด้านการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงหรือการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ ที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานของหลักสูตรอาชีวศึกษา ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งปัญหาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่อาจก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับทิศทาง ในการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ รวมทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีของประเทศ การวางแผนในการพัฒนา กำลังคนให้สามารถรองรับการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เดินหน้าไปได้ ซึ่งจะต้องมีการทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนในการผลิต และพัฒนากำลังคนในภาพรวมของประเทศ ท่ามกลางภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังกล่าว การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้รับผลกระทบมากเช่นเดียวกับการศึกษาประเภทอื่น และไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามกำหนดการเดิมที่ได้วางไว้ตั้งแต่ต้น แม้รัฐบาลจะมีมาตรการและแนวทางต่าง ๆ ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็ตาม แต่เมื่อหาทางออกให้กับปัญหาหนึ่งแล้ว อีกปัญหาหนึ่งก็จะตามมาอย่างต่อเนื่อง โดยปัญหาในส่วนของจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ที่พบ คือ เนื่องจากหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อฝึกอาชีพให้ผู้เรียนได้มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจโดยจะต้องจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมทักษะให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานสำคัญ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน ทั้งการจัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการจัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live) สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษานั้น ก็ยังคงเป็นปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงดิจิทัลหรืออุปกรณ์ดิจิทัลอยู่มาก และความเหลื่อมล้ำดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น อาทิ ความเหลื่อมล้ำระหว่างนักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้กับนักศึกษาที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้

ในมิติต่าง ๆ แต่หากพิจารณาให้ลึกไปกว่านั้น ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ความเหลื่อมล้ำในทางเทคโนโลยีเพียงเท่านั้น แต่เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีองค์ประกอบและโครงสร้างต่าง ๆ อยู่มากมายที่สับสนวุ่นวายและซับซ้อน อีกทั้งนักศึกษาอาชีวศึกษายังถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนชั้นสอง เป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ จึงต้องเข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สร้างปัญหามากมายให้สังคม เช่น นักศึกษาการยกพวกเข้าทำร้ายร่างกายกันกับสถานศึกษาคู่กรณี ซึ่งเกิดเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวอยู่บ่อยครั้ง กรณีดังกล่าวจึงจะเป็นการซ้ำเติมระบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้ตกต่ำลงไปอีกกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษานั้น ควรจัดการศึกษาแบบ Onsite เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการนำเสนอของครูผู้สอนโดยตรง ในลักษณะการเห็นหน้าเห็นตาโต้ตอบสอบถามคุยกันได้ โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และในขณะเดียวกันครูผู้สอนอาจจะใช้ระบบการจัดการศึกษาในแบบ Online หรือแบบ On-Air ผสมผสานกันไปในการจัดการศึกษาบางรายวิชาที่ไม่มีความเข้มข้นในเนื้อหาก็ได้ เพื่อช่วยลดความแออัดของผู้เรียนในการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในแบบ Online หรือแบบ On-Air นั้น เป็นเครื่องมือและเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการช่วยอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้เข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้ในอีกทิศทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีของสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น เนื่องจากจำนวนนักศึกษาอาชีวศึกษา แต่ละชั้นปีในแต่ละสาขาวิชา มีจำนวนนักศึกษาไม่มากเหมือนกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การนำมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) นั้น สามารถทำการปรับสภาพห้องเรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ทันที โดยเฉพาะในห้องเรียนที่ใช้เรียนในรายวิชาสามัญ แต่ในส่วนของรายวิชาที่ฝึกงาน หรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่จะแบ่งส่วนห้องปฏิบัติงานหรือโรงฝึกงานออกเป็นพื้นที่ในการเรียนภาคทฤษฎี ทำให้เกิดความแออัดของจำนวนนักศึกษา ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ดังนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนที่มีความแตกต่าง กับการจัดการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ ด้วย โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและบริบทตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดและรอบคอบ เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติที่จะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

๔.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

หลักการและแนวทางสำคัญที่นำไปสู่ทางออกในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตนั้น สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

- **กรณีที่ไม่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดเชื้อไวรัสชนิดอื่น** สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งและทุกพื้นที่ต้องจัดการศึกษาในรูปแบบ Onsite เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนได้ทันที คือ เห็นหน้าเห็นตาและสามารถโต้ตอบสอบถามคุยกันได้เป็นการจัดการศึกษา ในลักษณะเต็มรูปแบบตามหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และการฝึกภาคปฏิบัติหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ มีคุณสมบัติและมีคุณภาพที่สอดคล้องตามที่หลักสูตรกำหนด

- **กรณีที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดเชื้อไวรัสชนิดอื่น** สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ต้องหาแนวทางและวิธีการที่หลากหลายในการจัดการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบ Onsite ควบคู่ไปกับรูปแบบ On-Air และแบบ Online โดยที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจบูรณาการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมและความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันด้วย ในส่วนนี้จึงมีประเด็นความเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอนี้ อันนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีนโยบายที่ให้อิสระแก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัด ได้พิจารณากำหนดวันในการเปิดสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่าง ๆ ตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะเปิดสอนจะต้องมีความพร้อมทั้งในส่วนของครูผู้สอน นักศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสอน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงความพร้อมของสถานประกอบการที่จะรองรับการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษา การมีนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษามีอิสระในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต จะส่งผลให้การกระจายอำนาจสมบูรณ์มากขึ้น

๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตให้มีความชัดเจน ครอบคลุมรอบด้าน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งเดียวสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้หลายวิธี เช่น สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งเดียวสามารถใช้ เลือกลง หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทั้งแบบ Onsite แบบ Online และแบบ On-Air ตามความพร้อม ความจำเป็นและความเหมาะสม

๔) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบและสนับสนุนการดำเนินงานในภาพรวมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ กำหนดบทบาท หน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้ชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติ ทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal)

๕) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรจัดทำหลักสูตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ที่เน้นการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและผู้เรียนเป็นลำดับแรก

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอน รวมทั้งจัดหาโปรแกรมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดอบรมการใช้งานโปรแกรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียน

การสอน เช่น โปรแกรม Cisco Webex Meetings, Microsoft Teams, Zoom, Google Classroom, ซึ่งสามารถบันทึกการสอน นำเสนอข้อมูลไปยังหน้าจอเครื่องอื่น และส่งไฟล์เอกสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการจัดการเรียนรู้ Online และจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) ผ่านเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ โดยที่ครูผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์เป็นรายวิชาตามที่ได้ขอใช้ระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผ่านสื่อ การจัดทำแบบฝึกหัด ส่งการบ้าน และการจัดสอบออนไลน์ เช่น ระบบจัดการเรียนการสอน Modular Object - Oriented Dynamic Learning Environment (Moodle)

๔) ครูผู้สอนต้องจัดการศึกษาให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาที่หลักสูตรอาชีวศึกษากำหนด ไม่ว่าจะจัดการเรียนในรูปแบบใด แต่ต้องคำนึงถึงผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำคัญ

๕) เพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้ตระหนัก ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต ครูผู้สอนจึงควรบูรณาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันผลิตหน้ากากผ้า และ Face Shield สำหรับแจกจ่ายให้นักศึกษาอาชีวศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกคน ผลิตเจลแอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้นมากกว่า ๗๐% สำหรับใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผลิตอุปกรณ์สำหรับกดเจลแอลกอฮอล์โดยใช้เท้า หรืออื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนวิกฤติจากการระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวสู่การสร้างโอกาสในการฝึกวิชาชีพโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่มีสู่การปฏิบัติแล้ว อาจนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับสถานศึกษาและตนเองได้เช่นกัน

๖) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องบูรณาการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Onsite และ Online พร้อมกันไป โดยตระหนักถึงความสำคัญของ “การใช้หลักสูตรเดียวกัน วัตถุประสงค์และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะครบถ้วนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด” คือ มุ่งไปยังพฤติกรรมที่ผู้เรียนโดยตรง ยึดความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลัก เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้เรียนจะมีทักษะและความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม แล้วจึงออกแบบว่าควรใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดไว้ว่าให้หลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นเป็นแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

๗) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ หรือแบบ Onsite ควรมีการกำหนดมาตรการก่อนเปิดเรียน มาตรการระหว่างเปิดเรียน และมาตรการหลังเปิดเรียน โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ดังนี้

มาตรการก่อนเปิดเรียน

(๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องทำการสำรวจความพร้อมของครูผู้สอน นักศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสอน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงความพร้อมของสถานประกอบการที่จะรองรับการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาอาชีวศึกษา

(๒) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ จัดบอร์ดเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตเพื่อให้นักศึกษาอาชีวศึกษาได้รับรู้และเข้าใจอันตรายที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต รวมทั้งแนวทางในการป้องกันเชื้อไวรัสดังกล่าวนี้เมื่อต้องอยู่กับกลุ่มคนจำนวนมาก และการใช้ชีวิตประจำวันให้ปลอดภัยจากความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัส

(๓) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดทำคู่มือในการปฏิบัติตนของนักศึกษาอาชีวศึกษาสำหรับใช้ในขณะที่เข้ารับการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งในสถานศึกษาและในสถานประกอบการ พร้อมประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทุกคนได้รับทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

(๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน จัดเตรียมสถานที่ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร พื้นที่สนทนาการ โดยใช้มาตรการ Social Distancing ให้มีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ระหว่างบุคคล พร้อมทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนทั่วบริเวณ

(๕) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องทำความสะอาดสถานที่โดยรอบ ทั้งอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง อุปกรณ์ เครื่องมือ พื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ และจุดเสี่ยงทุก ๑ - ๒ ชั่วโมง หรือทุกครั้งที่เกิดเรียนด้วยน้ำยาทำความสะอาดที่ได้มาตรฐาน และฆ่าเชื้อโรคตามหลักวิชาการ และต้องมีการทำความสะอาดพื้นที่ภายในสถานศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกครั้งก่อนเปิดเรียนอย่างต่อเนื่อง

(๖) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องกำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของครู นักศึกษา และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกรายและทุกครั้ง

(๗) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีจุดบริการทำความสะอาดมือและมีการจัดเตรียมสบู่ล้างมือ แอลกอฮอล์เจล บริเวณทางเข้าประตูสถานศึกษา ห้องเรียน บริเวณอาคาร ห้องน้ำ หรือสถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง

(๘) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต รวมทั้งมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของสถานศึกษาแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง นักศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

(๙) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคต รวมทั้งการสังเกตอาการ และอื่น ๆ ที่จำเป็น

(๑๐) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดทำแผนการเรียนการสอนให้มีความรัดกุม ทั้งแผนการเรียนการสอนภาคทฤษฎีที่จัดการเรียนในสถานศึกษา และแผนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพที่สนใจในสถานประกอบการ ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องประสานไปยังสถานประกอบการที่มีนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงานอยู่ เพื่อทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าฝึกงานของนักศึกษา โดยเน้นมาตรการต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขและมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal)

มาตรการระหว่างเปิดเรียน

(๑) การเดินทางมาไปกลับระหว่างบ้านพักและสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านพักและสถานประกอบการเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น นักศึกษาอาชีวศึกษาทุกคนจะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยในขณะที่อยู่บนรถโดยสารตลอดเวลา ยึดแนวทางการป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๒) นักศึกษาอาชีวศึกษา ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาในขณะที่เข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

(๓) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการต่าง ๆ ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา หรือบางกรณีอาจใช้ Face Shield แทนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องยึดแนวทางการป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๔) ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกคน หรือแม้แต่ผู้มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกคน ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ขณะที่อยู่ภายในพื้นที่บริเวณสถานศึกษาตลอดเวลา

(๕) บุคคลทุกคนที่จะเข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ณ จุดคัดกรองที่ประตูทางเข้าสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในกรณีที่พบผู้มีอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา หรือมีอาการไข้ ไอ จามมีน้ำมูก หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ จะไม่อนุญาตให้เข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษา และมีการบันทึกข้อมูลเก็บไว้

(๖) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศ เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี จัดภูมิทัศน์โดยรอบสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้

(๗) เพิ่มความเข้มข้นในการทำความสะอาดภายในสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ โรงอาหาร เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำหลังเลิกเรียนทุกวัน หากจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ร่วมกันต้องทำความสะอาดก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง

(๘) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรงดการประชุมหรือจัดกิจกรรมที่เป็นกรรวมกลุ่มของคนหมู่มาก งดกิจกรรมกีฬาทุกประเภทที่ต้องสัมผัสตัวกับผู้ร่วมแข่งขัน หรือกีฬาประเภทที่ต้องแข่งขันเป็นทีม

(๙) นักศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรจะต้องมีขีวตน้ำ/กระติกน้ำของตนเอง เพื่อความสะดวกและเป็นแนวทางหนึ่งในการลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค

(๑๐) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ควรจัดเวลาในการพักรับประทานอาหารกลางวันให้นักศึกษาที่เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้สลับเวลาพัก และให้เวลาในการพักกลางวันเหลื่อมกัน โดยควรแบ่งช่วงการพักออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๑๐.๓๐ น. ๑๑.๓๐ น. และ ๑๒.๓๐ น. เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเน้นมาตรการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) เป็นสำคัญ

มาตรการหลังเลิกเรียน

(๑) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้าเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เมื่อเลิกเรียนแล้วให้รีบเดินทางกลับบ้านพักในทันที โดยการดำเนินชีวิตประจำวันจะต้องยึดแนวทางการป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัด

(๒) นักศึกษาอาชีวศึกษา ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการต่าง ๆ จะต้องเดินทางกลับบ้านพักทันทีหลังเลิกงานตามเวลาปฏิบัติงานของสถานประกอบการ หรือหากภารกิจยังไม่แล้วเสร็จ และจะต้องอยู่ปฏิบัติงานต่อก็ให้ปฏิบัติตนตามแนวทางการป้องกันเชื้อโรคของกระทรวงสาธารณสุข และใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกัน

(๓) สถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้องมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อไวรัสในอนาคตของสถานศึกษา และรายงานการติดตามผลให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาทราบเป็นประจำทุกวัน

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
สู่สากล (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๔.

ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก,
ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๖๖๑.

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน).
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>.

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (โดยนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) [http://www.sp2.go.th/sp2/images/meeting/
2563/1/001.pdf](http://www.sp2.go.th/sp2/images/meeting/2563/1/001.pdf)

แผน/ยุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อนเปิดภาคเรียน ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓
<https://moe360.blog/2020/05/08/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81/>

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

บรรณานุกรม (ต่อ)

บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์ และเอกสารงานวิจัย

กฤษฎา เสกตระกูล. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. "โลกหลังวิกฤติ COVID-19 " (ตอนที่ ๖)

ผลกระทบของอุตสาหกรรมการศึกษา

พงศ์ทัศ วณิชานันท์. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). การศึกษาพื้นฐานในยุคโควิด-19 :

จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร ?

ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). จัดการเรียนการสอนอย่างไร

ในสถานการณ์โควิด-19 : จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย

เสาวรัจ รัตนคำฟู. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่าง

ดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). รัฐต้องทุ่มเททรัพยากรเพื่อแก้วิกฤตการณ์โควิด-19

และลดความเดือดร้อนของประชาชนให้ครอบคลุมและตรงจุด

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
ISO
9001:2015
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๘๓๑ ๕๘๘๐, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑-๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕